

ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY

1139 Budapest, Teve u. 4-6.

1903 Budapest, Pf.: 314/15.

Telefon: (06-1) 443-5573, Telefax: (06-1) 443-5733

BM telefon: 33-104, 33-140, BM telefax: 33-133

E-mail: orfkvezeto@orfk.police.hu

Szám: 29000/105/923/17/2011. RP.

Tárgy: alapvető jogot sértő
rendőri intézkedés elleni
panasz elbírálása

HATÁROZAT

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva **H. L** ludasi lakos által benyújtott panasz tárgyában folytatott eljárás során – figyelemmel az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület (továbbiakban: Panasztestület) 40/2012. (I. 31.) számú állásfoglalásának megállapításaira – a bűncselekmény elkövetésével kapcsolatos tájékoztatás vonatkozásában a panaszt

e l u t a s í t o m,

minden egyéb tekintetben a panasznak

h e l y t a d o k.

A határozat ellen az Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. § (1) bekezdésére, valamint a 109. § (1) bekezdésére – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata közvetlenül kérhető a bíróságtól.

A keresetlevelet az Országos Rendőr-főkapitányságnál – a Fővárosi Törvényszéknek címezve (1539 Budapest, Pf.: 632.) – a felülvizsgálni kért határozat közlésétől számított harminc napon belül kell benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni, illetve azt a fenti határidőn belül a Fővárosi Törvényszékhez (1027 Budapest, Csalogány u. 47-49.) is be lehet nyújtani. (A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 330. § (2) bekezdése, 326.§ (7) bekezdése; Ket. 109. § (1) bekezdése).

A határozatot kapják:

- 1) Panaszos
- 2) Független Rendészeti Panasztestület
- 3) Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője
- 4) Irattár

INDOKOLÁS

I.

H. L. ludasi lakos (a továbbiakban: Panaszos) 2011. július 18-án a Panasztestületnél terjesztette elő panaszát, amelyben az alábbiakat adta elő.

A Panaszos a Máv-Start Zrt. alkalmazásában áll, mint jegyvizsgáló, munkájából adódóan 2011. július 10-én a koraesti órákban a Budapest-Zalaegerszeg vonalon, a 9206-os számú vonaton egy utas jegyvizsgálata során azt észlelte, hogy az utas fénymásolt, kedvezményre jogosító utalványt vett igénybe. A Panaszos a – véleménye szerint – hamisított utalványt használó utas miatt – „a vonatkozó szabályoknak megfelelően” – a Győri vasútállomásra rendőrt hívott.

Két rendőr – egy férfi és egy nő – tartózkodott a vasútállomáson, akiknek az általa észlelteket elmondta a Panaszos. A férfi rendőr flegmán annyit közölt, hogy szerinte az utalvány eredeti. Ez a rendőr végig lekezelően viselkedett és csak a külön kérésére árulta el nevét és azonosító számát, a rendőr nő pedig még kérésre sem volt hajlandó megadni azokat. A rendőrök a Panaszost felhívták személyazonossága igazolására, azonban az intézkedés okát és célját nem közölték. A Panaszosnál nem voltak nála az eredeti igazolványai, csak fénymásolat azokról, mert a vonaton az eredetiket nem tartja magánál, tekintettel arra, hogy korábban sok kalauztól tulajdonították már el az irataikat.

A rendőrök az utast elengedték, a hamisnak vélt közalkalmazotti utalványt pedig átadták a Panaszosnak. A férfi rendőr kilátásba helyezte a Panaszos előállítását, majd közölte, hogy „bűncselekményt követett el” azzal, hogy az iratainak a másolatával igazolta magát. A rendőr az intézkedés közben telefonált, majd elmondta, hogy a Panaszosnak szerencséje van, mert „a főnökének nincs ideje vele foglalkozni”, majd elállt az előállítás végrehajtásától. A rendőr mindvégig „flegma, tudálékos, lekezelő” stílusban beszélt.

A Panaszos a vele szemben fogantatosított rendőri intézkedéssel kapcsolatban – nyilatkozattétele alapján – az alábbiakat sérelmezte:

- az intézkedés flegma, lekezelő hangnemét;
- a rendőrök szolgálati fellépésének módját;
- az egyik rendőr bűncselekmény elkövetésével „gyanúsította meg” a helyszínen;
- „a rendőr semmit nem tett a helyzet tisztázása érdekében az utassal szemben”.

A Panasztestület hivatkozott állásfoglalása szerint a rendőri fellépés érintette a Panaszosnak az intézkedés időpontjában hatályos, a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2. § (1) bekezdéséből levezethető tisztességes eljáráshoz, az 54. § (1) bekezdése szerinti emberi méltósághoz való jogát, valamint az 59. §-ának (1) bekezdése szerinti személyes adatok védelméhez való jogát.

A Panasztestület álláspontja szerint súlyos mértékben sérült a Panaszos tisztességes eljáráshoz és emberi méltósághoz való joga a rendőrök szolgálati fellépésének módja (az azonosításra vonatkozó kötelezettség és az intézkedés célja közlésének elmaradása) és a lakcímkártya elkérése és az intézkedés közben tanúsított hangnem miatt.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján a Panasztestület által lefolytatott vizsgálatot követően – súlyos alapjogsérelem esetén – a panaszt az országos rendőrfőkapitány bírálja el.

A panaszolt rendőri intézkedés tevékenységsorozata összetett tényállást képezett, amelynek minden részletre kiterjedő tisztázására formalizált eljárásban a Panasztestületnek – törvényi felhatalmazás hiányában – nem volt módja, azonban a Ket. alapján folytatott eljárásban történő döntés előkészítése azt szükségessé tette. A tényállás tisztázására fogatosítandó eljárási cselekmények, tárgyi bizonyítási eszközök beszerzésére az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésében biztosított ügyintézési határidőn belül nem voltak végrehajthatók, ezért 2012. március 22-én a Ket. 33. § (7) bekezdése alapján az ügyintézés határidejének – 2012. április 04-től számított – harminc nappal történő meghosszabbítása felől végzésben döntöttem.

A panasz tényállásának tisztázása érdekében a Ket. 51. § (2) bekezdése alapján a Panaszost 2012. április 25-én nyilatkozattételre hívtam fel. A Ket. 33. § (3) bekezdése értelmében a nyilatkozattétel visszaérkezésének ideje nem számít be az ügyintézési határidőbe, mindezek figyelembevételével az eljárás befejezésének határideje 2012. május 18.

II.

A Ket. 50. § (1) bekezdésében foglalt tényállás tisztázási kötelezettségének keretében a hatóság az alábbi bizonyítási eszközök tatalmát vette figyelembe:

- a Panaszos 2011. július 18-án, a Panasztestületnél rögzített és előterjesztett panaszbeadványa;
- A Panaszos 2012. május 09-én kelt, 29000-105/923-12/2011. RP. számra iktatott nyilatkozata;
- a Győri Rendőrkapitányság 2011. augusztus 05-én kelt, 08010/100-1737/2011. ált. számú jelentése;
- a Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányság 2012. március 14-én kelt, 08000/105/15-2/2012. RP. számú jelentése;
- az ORFK Ellenőrzési Szolgálat Központi Panasziroda által 2012. április 06-án felvett, 29000-105/923/10/2011. RP. számú tanúmeghallgatásról szóló jegyzőkönyv.

III.

A rendőri intézkedés ellen a Panaszos által konkrétan megfogalmazott kifogások vonatkozásában álláspontom a következő:

1.) A Panaszos sérelmezte, hogy az intézkedés mindvégig flegma, lekezelő hangnemben zajlott.

Az Rtv. 2. § bekezdés második mondata szerint:

„A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.”

A rendelkezésre álló panasz, a Panaszos által tett nyilatkozat, továbbá az eljárás során beszerzett tárgyi bizonyítási eszközökből (tanúmeghallgatásról készült jegyzőkönyv) megállapítható, hogy az intézkedést végző rendőr kifogásolható módon kommunikált a

Panaszossal, ráadásul ezt úgy tette, hogy a peronon tartózkodó mintegy kb. 30 fős utazóközönség ennek szem és fültanúja volt, ezzel érdeksérelmet okozva a Panaszosnak.

Mindezek alapján megállapítom, hogy az intézkedés hangneme kapcsán sérült a Panaszos emberi méltóságához való joga, ezért a panasznak e tekintetben helyt adok.

2.) A Panaszos sérelmezte a rendőrök szolgálati fellépésének módját, ugyanis az intézkedés megkezdése előtt nem mutatkoztak be, nem közölték azonosító számukat, illetőleg nem közölték a Panaszossal szembeni intézkedés tényét és célját.

Az Rtv. 20. § (2) bekezdése szerint:

„(2) A rendőr az intézkedés megkezdése előtt - ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor - köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről.”

A rendőri intézkedés időpontjában hatályban lévő a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 4.§ (1) és (2) bekezdései szerint:

„(1) A rendőr az intézkedést - ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti - a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha egyenruhát visel tisztelgéssel, és a tervezett intézkedés megjelölése és célja, valamint neve és azonosító száma közlésével kezdi meg. Az intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt - ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti - szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét is felmutatja.

(2) Ha az (1) bekezdés szerinti közlés, illetve a szolgálati igazolvány vagy az azonosító jelvény felmutatása a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, azt az intézkedést követően kell megtenni.”

A Győri Rendőrkapitányság 08010/100-1737/2011. ált. számú jelentése e panasz kapcsán arról tett említést: *„(...) r. főtörzsőrmester elmondta, hogy (...). Egyenruhája igazolta, így nem mutatkozott be. A kötelező azonosítókat a jelvény jelvénytáblával, rendfokozati jelzése, fém névkitűző valamint karjelvény rendeltetésszerűen el volt helyezve a ruházatán. Nem tisztelget, mert a vasutas jött oda hozzá.”*

A Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányság jelentése 08000/105/15-2/2012. RP. számú jelentése az intézkedés kapcsán megállapította, hogy: *„A panaszosnak azt a kifogását, mely szerint az intézkedő rendőrök többszöri felszólítás ellenére sem közölték azonosító számukat, illetve az igazoltatás okát és célját, megalapozottnak találtuk. (...) A parancsnoki vizsgálat megállapította, hogy az intézkedő rendőrök az Rtv. 20. § (2) bekezdésében foglalt kötelezettségüknek nem tettek eleget. Figyelemmel arra is, hogy e kötelezettség teljesítése az intézkedés eredményességét nem veszélyeztette megállapítható, hogy az intézkedésre szakszerűtlenül került sor.”*

Mindezek figyelembevételével megállapítom, hogy a rendőrök nem teljesítették az Rtv.-ben, illetőleg a Szolgálati Szabályzatban meghatározott, szolgálati fellépés módját szabályozó kötelezettségüket, ezek alapján a panasz e tekintetben megalapozott, ezért annak helyt adok.

3.) A Panaszos sérelmezte, hogy fénymásolt személyi „okmányainak” átadása kapcsán a rendőr „bűncselekmény elkövetésével gyanúsította meg” a helyszínen.

A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Nytv.) 5. § (8) bekezdése szerint:

„5. § E törvény alkalmazása során:

(8) A személyazonosító igazolvány: olyan hatósági igazolvány, amely a polgár személyazonosságát és az e törvényben meghatározott adatait közhitelűen igazolja.”

Az Nytv. 29. § (1) bekezdése szerint:

„A személyazonosító igazolvány a polgár írásbeli nyilatkozata, valamint az anyakönyv és a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás - nem magyar állampolgár esetén ezeken túlmenően a polgár útlevéle és a magyarországi tartózkodásának jogcímét igazoló közokirat - alapján kiállított olyan hatósági igazolvány, mely a polgár személyazonosságát és az e törvényben meghatározott adatait közhitelűen igazolja.”

Az Nytv. 29. § (3) bekezdése szerint:

„(3) A személyazonosító igazolvány tartalmazza a polgár

- a) nevét;
- b) születési helyét;
- c) születési idejét;
- d) állampolgárságát;
- e) anyja nevét;
- f) nemét;
- g) arcképét;
- h) aláírását, ha a 14. életévét betöltötte;
- i) a személyazonosító igazolvány okmányazonosítóját és érvényességi idejét.”

A személyazonosító igazolvány kiadásáról és nyilvántartásáról szóló 168/1999. (XI. 24.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 6. § és 7. § (1) bekezdése szerint:

„6. § A személyazonosító igazolvány fajtái: állandó személyazonosító igazolvány és ideiglenes személyazonosító igazolvány (a továbbiakban együtt: személyazonosító igazolvány).

7. § (1) Az állandó személyazonosító igazolvány az Nytv. 29. §-ának (3) bekezdésében meghatározott személy- és okmányazonosító adatokon kívül tartalmazza a személyazonosító igazolvány kiállításának keltét, a kiadó magyar állam kódját és a kiállító hatóság nevét.”

A Korm. rendelet 12. § szerint:

„A jogosult részére - személyazonosító igazolvány iránti kérelmére - ideiglenes személyazonosító igazolványt kell kiadni, ha nem rendelkezik érvényes útlevéllel vagy kártyaformátumú vezetői engedéllyel, és

a) állandó személyazonosító igazolványának érvényességi ideje lejárt, az igazolvány cseréjét kérte adatváltozás miatt - a 22. § (3) bekezdésében meghatározott határidőn belül előterjesztett kérelem kivételével -, vagy az igazolványt eltulajdonították, elvesztette, vagy az megsemmisült;

b) az állandó személyazonosító igazolvány - adategyeztetés vagy adatpontosítás szükségessége miatt - átmenetileg nem adható ki.”

A Korm. rendelet 31. § (1) bekezdés szerint:

„(1) Az érvényes személyazonosító igazolványt a magyar állampolgár, a bevándorolt, a letelepedett, a menekült és az oltalmazott jogállású személy köteles sértetlenül megőrizni, jogszabályban meghatározott esetekben és módon - felhívásra - bemutatni, a visszavonás elrendelésekor vagy a jogosultság megszűnésekor, illetőleg az új állandó személyazonosító igazolvány kiadásakor a személyazonosító igazolvány átvételére jogosult hatóságnak leadni.”

Az ismertetett jogszabályi rendelkezések alapján megállapítható, hogy a személyazonosság igazolására a személyazonosító igazolvány – akár az állandó, akár az ideiglenes – szolgál, továbbá minden olyan hatósági igazolvány, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat (érvényes útleveél, kártyaformátumú vezetői engedély). A személyazonosításra alkalmas hatósági igazolványt eredeti formában köteles minden állampolgár magánál tartani, másolata nem helyettesíti a hatóság, hivatalos szerv eljárásában. Ezek alapján kijelenthető, hogy a Panaszos által a rendőrnek átadott fénymásolatok nem tekinthetők közhiteles, személyazonosításra alkalmas okmányoknak.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 274. § (1) bekezdése szerint:

„Aki

*a) hamis közokiratot készít vagy közokirat tartalmát meghamisítja,
b) hamis vagy hamisított, illetőleg más nevére szóló valódi közokiratot felhasznál,
c) közreműködik abban, hogy jog vagy kötelezettség létezésére, megváltozására vagy megszűnésére vonatkozó valótlan adatot, tényt vagy nyilatkozatot foglaljanak közokiratba, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”*

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján:

*„(2) A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt,
b) aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható;”*

A Panaszos által átadott fénymásolt okmányok kapcsán a rendőr joggal vélelmezte bűncselekmény elkövetésének gyanúját, hiszen a fénymásolt okmányok a személyazonosításra alkalmas okmányok formai követelményeinek nyilvánvalóan nem feleltek meg, továbbá azokat a Panaszos az igazoltatása során fel is használta, átadta az őt igazoltató rendőrnek.

Álláspontom szerint a bűncselekmény gyanúja a helyszíni intézkedés során nem minden esetben éri, nem is minden esetben érheti el a büntetőjogi felelősség megállapításához szükséges megalapozottság szintjét. Az intézkedések alkalmával azonban a rendőr számára komolyabb mérlegelés nélkül is megállapítható, hogy az intézkedés alá vont személy, vagy személyek magatartása a tapasztalt körülmények alapján a bűncselekmény gyanújának a lehetőségét felvetik-e, vagy sem. A rendőr a tapasztaltak birtokában dönt – az Rtv.-ben rögzítettek alapján – a további szükséges intézkedések végrehajtásáról.

Megállapítom, hogy a rendőr azon közlése, miszerint álláspontja szerint a Panaszos bűncselekményt követett el, és lehetőségként előállítható a rendőrségre, nem tekinthető alapjogsértő magatartásnak, ezek alapján a panaszt e tekintetben elutasítom.

4.) A Panaszos sérelmezte, hogy „a rendőr semmit nem tett a helyzet tisztázása érdekében az utassal szemben”.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint:

„(1) Akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette - választása szerint - panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el.

Az idézett rendelkezés egyértelműen arra a személyre vonatkozik, akivel szemben a Rendőrség az Rtv. szerinti rendőri intézkedést foganatosította. Ez azt jelenti, hogy a rendőri intézkedéssel szemben főszabály szerint kizárólag az érintett (az intézkedés alanya) tehet panaszt. Ebben az esetekben a Rendőrség intézkedése az utast érintette és nem a Panaszost.

Figyelemmel a fenti megállapításra a panasz e részének a vizsgálatát mellőztem.

IV.

A Panasztestület a laccímkartya elkérésével kapcsolatban megállapította az alapjogsérelmet, ugyanakkor a Panaszos a laccímkartya elkérését nem panaszolta, erre tekintettel azt érdemben nem vizsgáltam, ugyanis a Fővárosi Bíróság már több korábbi ítéletében¹ is kifejtette, hogy *„(...) mind az FRP-nek, mind pedig az alperesnek csak az a kötelessége, hogy a felperesi panaszban rögzítetteket vizsgálja, és ebben a körben jogszabályi hivatkozással alátámasztottan érdemben állást foglaljon.”*

Mindezek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

Hatásköröm és illetékességem az Rtv. 92. § (1) bekezdése, illetve a 93/A. § (6) és (7) bekezdésein alapul.

Határozatom az alábbi jogszabályokon alapul:

- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 54. § (1) bekezdése, 59. § (1) bekezdése;
- a polgári perrendtartásról szóló 1952. törvény 330. § (2) bekezdése, a 326. § (7) bekezdése;
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 33. § (3) és (7) bekezdései, az 51. § (2) bekezdése, a 100. § (1) bekezdése, a 109. § (1) bekezdése,
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 2. §, a 20. § (2) bekezdése, a 33. § (2) bekezdés b) pontja, a 92. § (1) bekezdése, a 93/A. § (6), (7) és (9) bekezdései,
- a polgárok személyi adatainak és laccímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 5. § (8) bekezdése, a 29. § (1) és (3) bekezdése,
- a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 274. § (1) bekezdése;
- a személyazonosító igazolvány kiadásáról és nyilvántartásáról szóló 168/1999. (XI. 24.) Korm. rendelet 6.§-a, a 7.§ (1) bekezdése, a 12. §-a, a 31. § (1) bekezdése,

¹ Pl.: Fővárosi Bíróság 20.K.33.505/2010/6. számú ítélete

- a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 4. § (1) és (2) bekezdései.

Budapest, 2012. május 18.

Dr. Hatala József r. altábornagy
országos rendőrfőkapitány